

Bruxelles, 13 martie 2023
(OR. fr)

7321/23

Dosare interinstituționale:
2022/0906 (COD)
2023/0070 (COD)

JUR 190
COUR 2
INST 57
CODEC 351

NOTĂ DE ÎNSOȚIRE

Sursă:	Secretara Generală a Comisiei Europene, sub semnătura dnei Martine DEPREZ, Directoare
Data primirii:	10 martie 2023
Destinatar:	Dna Thérèse BLANCHET, Secretară Generală a Consiliului Uniunii Europene
Nr. doc. Csie:	COM(2023) 135 final
Subiect:	AVIZ AL COMISIEI privind proiectul de modificare a Protocolului nr. 3 privind statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, prezentat de către Curtea de Justiție la 30 noiembrie 2022

În anexă, se pune la dispoziția delegațiilor documentul COM(2023) 135 final.

Anexă: COM(2023) 135 final

COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, 10.3.2023
COM(2023) 135 final

2023/0070 (COD)

AVIZ AL COMISIEI

**privind proiectul de modificare a Protocolului nr. 3 privind statutul Curții de Justiție a
Uniunii Europene, prezentat de către Curtea de Justiție la 30 noiembrie 2022**

AVIZ AL COMISIEI

privind proiectul de modificare a Protocolului nr. 3 privind statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, prezentat de către Curtea de Justiție la 30 noiembrie 2022

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în special articolul 281 al doilea paragraf,

1. La 30 noiembrie 2022, Curtea de Justiție a Uniunii Europene a adresat Parlamentului European și Consiliului, în temeiul articolului 281 al doilea paragraf din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (denumit în continuare „TFUE”), o solicitare de modificare a Protocolului nr. 3 privind Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene (denumit în continuare „statutul”). Partea principală a acestei solicitări se referă la utilizarea posibilității prevăzute la articolul 256 alineatul (3) primul paragraf din TFUE și la transferul către Tribunal al competenței de a judeca trimiteri preliminare adresate în temeiul articolului 267 din tratatul menționat în anumite domenii specifice, stabilite prin statut. În acest scop, în statut ar urma să fie introdus un nou articol, 50b. A doua parte constă în propunerea de extindere a mecanismului de admitere în principiu a recursurilor prevăzut la articolul 58a din statut, dispoziție care ar urma să fie consolidată și înlocuită. Aceste două părți sunt însoțite de o propunere de modificare punctuală a articolul 50 din statut, privind compunerea camerelor Tribunalului.

I. Considerații generale

2. Potrivit explicațiilor furnizate de Curte în solicitarea sa și în expunerea de motive care o însoțește, partea principală a solicitării se înscrie în continuarea reformei arhitecturii jurisdicționale a Uniunii decise în 2015, care a condus la dublarea numărului de judecători ai Tribunalului¹. Curtea de Justiție subliniază creșterea semnificativă a numărului de cereri de decizie preliminară și prelungirea treptată a duratei procedurilor. Curtea mai subliniază și că obiectivul urmărit prin această reformă, și anume consolidarea Tribunalului, este deja îndeplinit în totalitate și că Tribunalul a început să își adapteze metodele de lucru pentru a spori coerența și eficacitatea procedurilor care intră în sfera sa de competență. În ceea ce privește a doua parte a cererii, Curtea propune extinderea mecanismului de admitere în principiu a recursurilor formulate împotriva hotărârilor sau a ordonanțelor Tribunalului, introdus în 2019², pentru a include, pe de o parte, alte camere de recurs independente ale organelor, oficiilor sau agențiilor Uniunii și, pe de altă parte, cauzele menționate la articolul 272 TFUE referitoare la executarea unui contract care conține o clauză compromisorie.
3. Curtea de Justiție justifică această solicitare pe baza necesității de a permite ambelor instanțe să își îndeplinească pe deplin sarcinile care le sunt atribuite prin tratate, ținând seama de evoluțiile descrise la punctul anterior.
4. Comisia împărtășește pe deplin obiectivul acestei reforme.

¹ Regulamentul (UE, Euratom) 2015/2422 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 decembrie 2015 de modificare a Protocolului nr. 3 privind Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europe (JO L 341, 24.12.2015, p. 14).

² Regulamentul (UE, Euratom) 2019/629 al Parlamentului European și al Consiliului din 14 aprilie 2019 de modificare a Protocolului nr. 3 privind Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene (JO L 111, 25.4.2019, p. 1).

5. Într-adevăr, este esențial ca rolul de organ judiciar suprem al Uniunii pe care îl are Curtea de Justiție să poată fi îndeplinit pe deplin. În acest scop, Curtea trebuie să se poată concentra mai mult asupra cauzelor care ridică probleme de importanță fundamentală pentru ordinea juridică a Uniunii și să poată alocă toate resursele care sunt indispensabile soluționării acestor cauze și, mai ales, dacă este necesar, să poată aprofunda dialogul cu instanțele naționale, inclusiv cu instanțele de ultim grad, pentru a asigura unitatea ordinii juridice a Uniunii.
6. De altfel, pare să fie indispensabil ca nu numai resursele suplimentare obținute de Tribunal în urma reformei arhitecturii jurisdicționale a Uniunii Europene, ci și specializarea Tribunalului în soluționarea cauzelor tehnice și complexe să fie puse pe deplin în serviciul justițiabililor.
7. Din aceste motive și având în vedere creșterea continuă a numărului de cereri de decizie preliminară, care trebuie examinate cu celeritate astfel încât judecătorii de la instanțele naționale să le poată garanta justițiabililor respectarea dreptului la o cale de atac efectivă, Comisia împărtășește opinia Curții potrivit căreia, în pofida dificultăților inerente unei astfel de operațiuni, a devenit necesar să se împartă între Curte și Tribunal competența de a răspunde la cererile de decizie preliminară. Comisia face totuși câteva observații mai jos cu privire la această parte principală a solicitării înaintate de Curtea de Justiție.
8. În ceea ce privește a doua parte a reformei și modificarea punctuală a articolul 50 din statut, Comisia nu are nicio observație specială și este în măsură să emită un aviz favorabil cu privire la acest subiect.

II. În ceea ce privește transferul către Tribunal al competenței de a răspunde întrebărilor preliminare adresate în temeiul articolului 267 TFUE în anumite domenii specifice

II.1 În ceea ce privește alegerea și delimitarea domeniilor specifice

9. Potrivit explicațiilor oferite cu privire la modul în care a stabilit domeniile specifice, Curtea a utilizat patru parametri, și anume, în primul rând, necesitatea ca aceste domenii să poată fi identificate în mod clar și să fie suficient de separabile, în al doilea rând, că acestea să ridice puține probleme de principiu, în al treilea rând, să existe deja o bază jurisprudențială importantă și, în al patrulea rând, ca această alegere să permită transferul unui număr suficient de mare de trimiteri preliminare. Pe baza acestor parametri, Curtea de Justiție a identificat următoarele domenii specifice: sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată; accizele; Codul vamal și clasificarea tarifară a mărfurilor în Nomenclatura combinată; compensarea și asistența pasagerilor, precum și sistemul de comercializare a cotelor de emisie de gaze cu efect de seră.
10. Comisia este de acord cu alegerea parametrilor utilizați de Curtea de Justiție. Adăugarea altor parametri, precum lipsa unor implicații bugetare semnificative ale cauzelor referitoare la domeniile specifice în cauză, ar periclita obiectivul de a transfera Tribunalului un număr suficient de mare de cauze preliminare pentru a degreva Curtea de Justiție a Uniunii Europene și pentru a permite Tribunalului să dezvolte o practică reală și semnificativă. Prin urmare, Comisia salută alegerea domeniilor specifice identificate. Într-adevăr, în aceste domenii există în special o bază jurisprudențială importantă care poate servi drept sprijin Tribunalului, chiar dacă, la fel ca în cazul tuturor domeniilor dreptului Uniunii, și acestea pot face

obiectul unor modificări legislative de natură să determine Curtea să dezvolte o nouă jurisprudență³.

11. Comisia este de acord cu abordarea propusă de Curtea de Justiție de a nu face distincție între cererile de decizie preliminară cu privire la interpretare și cele referitoare la valabilitate.
12. În ceea ce privește delimitarea domeniilor specifice menționate, ar putea fi de dorit să se clarifice cu o mai mare precizie domeniile în care competența preliminară se transferă Tribunalului, concomitent cu menținerea flexibilității necesare pentru a se asigura că aceste domenii sunt delimitate astfel încât să permită o atribuire care să poată integra evoluția acquis-ului. Acest obiectiv ar putea fi atins, de exemplu, printr-o descriere abstractă, dar suficient de precisă, în considerentele propunerii de regulament, a diferitelor componente ale fiecărui domeniu specific în cauză în momentul adoptării reformei de către legiuitor.
13. În orice caz, s-ar putea aminti că decizia de a transfera o nouă cauză preliminară nu aduce atingere unei decizii pe care Tribunalul ar urma să o adopte în temeiul articolului 256 alineatul (3) al doilea paragraf din TFUE și nici dispozițiilor precise care ar trebui introduse în Regulamentul de procedură al Tribunalului în această privință.

II.2 În ceea ce privește condiția potrivit căreia o cerere de pronunțare a unei decizie preliminare „se încadrează exclusiv în unul sau în mai multe domenii specifice”

14. Curtea de Justiție propune să se încredințeze Tribunalului competența de a judeca cereri de decizie preliminară care se încadrează „exclusiv în unul sau mai multe domenii specifice”, astfel încât o cerere de decizie preliminară care ar cuprinde întrebări ce țin atât de domenii specifice, cât și de alte domenii să rămână în competența Curții.
15. Comisia împărtășește, în principiu, această abordare. Cu toate acestea, Comisia consideră că ar fi de dorit să se clarifice, de preferință în considerentele proiectului de regulament, ce se înțelege prin „exclusiv în unul sau mai multe domenii specifice” în situația, care apare cu regularitate, în care o trimitere preliminară cuprinde întrebări de interpretare sau de valabilitate a unor dispoziții ale unui act al Uniunii care se încadrează în unul sau mai multe domenii specifice, precum și întrebări de interpretare a dispozițiilor de drept primar, a principiilor generale de drept sau a cartei.
16. Potrivit Comisiei, faptul că o cerere de decizie preliminară necesită o interpretare conformă cu dreptul primar sau internațional a normelor care țin de domenii specifice, sau chiar atunci când cererea cuprinde o întrebare referitoare la un act juridic specific care are, în esență, un conținut echivalent cu principiile generale de drept sau cu principiile cartei, nu ar trebui să împiedice transferul către Tribunal.
17. În schimb, o cerere de decizie preliminară ce ridică probleme care nu se referă, ca atare, la interpretarea unui act care se încadrează în unul dintre aceste domenii specifice, ci se referă, de exemplu, la dispoziții de drept primar, la principii generale de drept sau la dispozițiile cartei ar trebui să rămână de competența Curții, inclusiv atunci când cadrul juridic al cauzei principale se încadrează în unul dintre aceste domenii specifice. Aceeași abordare ar trebui urmată și în cazul în care judecătorul

³ Această situație ar putea apărea în special în urma adoptării noului Cod vamal, care înlocuiește Regulamentul (UE) nr. 952/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 9 octombrie 2013 de stabilire a Codului vamal al Uniunii, JO L 269, p. 1.

de la instanța de trimitere adresează atât întrebări privind interpretarea sau valabilitatea dispozițiilor unui act al Uniunii care se încadrează în unul sau mai multe domenii specifice, cât și întrebări autonome de interpretare a dispozițiilor de drept primar, a principiilor generale de drept sau a cartei.

18. În sfârșit, ar fi de dorit, de asemenea, să se precizeze modalitățile de atribuire a cererilor de decizie preliminară care, pe lângă întrebări referitoare la unul sau mai multe domenii specifice, ridică, în mod explicit sau implicit, probleme de competență a Curții de Justiție sau de admisibilitate (condiții prevăzute la articolul 267 din TFUE și în Regulamentul de procedură). Comisia tinde să aprecieze că nu există niciun motiv imperativ de a se opune unui transfer al unor astfel de cereri către Tribunal, întrucât, de acum înainte, condițiile de competență a Curții sau de admisibilitate a trimiterilor preliminare vor trebui să fie aplicate de ambele instanțe.

II.3 În ceea ce privește procedura de transfer

19. În ceea ce privește procedura de transfer, proiectul de regulament se limitează să prevadă că toate întrebările preliminare vor fi adresate Curții de Justiție, care va transmite Tribunalului, una câte una, cererile de decizie preliminară referitoare la domenii specifice, după ce a verificat dacă sunt îndeplinite condițiile discutate la punctele precedente, în conformitate cu procedurile prevăzute de Regulamentul de procedură al Curții.
20. Comisia nu are obiecții cu privire la această regulă de bază privind procedura de transfer.

II.4 În ceea ce privește modalitățile și procedura aplicabile examinării cererilor de decizie preliminară de către Tribunal

21. Curtea de Justiție propune ca Tribunalul să judece cererile de decizie preliminară care îi sunt transmise în camere desemnate în acest scop, în conformitate cu procedurile prevăzute de Regulamentul de procedură al Tribunalului. Curtea propune, de asemenea, desemnarea unui avocat general în toate cauzele, tot în conformitate cu modalitățile prevăzute de Regulamentul de procedură al Tribunalului, fiind de la sine înțeles că această desemnare nu va implica prezentarea sistematică a unor concluzii în toate cauzele.
22. Comisia se declară în favoarea unei mai mari specializări a camerelor Tribunalului. Acest lucru este cu atât mai important cu cât examinarea întrebărilor preliminare care îi vor fi transferate va necesita, pe lângă o specializare în domeniile specifice, și stăpânirea modalităților procedurii preliminare, care diferă în mod semnificativ de procedurile pentru care Tribunalul a fost responsabil până în prezent. Comisia consideră că această reformă ar putea oferi Tribunalului ocazia de a-și continua reflecția cu privire la introducerea generalizată a unei anumite specializări a camerelor.
23. În continuare, Comisia consideră că Tribunalul ar trebui să includă în Regulamentul său de procedură și să aplice efectiv în practică toate modalitățile procedurale care permit examinarea rapidă a cererilor de decizie preliminară, printre care în special posibilitatea de a judeca o cauză fără organizarea unei ședințe sau fără ca avocatul general să își prezinte concluziile sau prin ordonanță motivată. Astfel, Comisia consideră că ar fi într-adevăr adecvat ca Tribunalul să adopte o practică de natură să garanteze că, în cauzele în care se prezintă efectiv concluzii, acestea sunt prezentate foarte rapid după ședință, dacă a fost organizată o ședință, pentru a nu întârzia deliberarea cauzei și decizia Tribunalului.

24. În sfârșit, în ceea ce privește desemnarea avocaților generali, Comisia nu are obiecții cu privire la dispoziția propusă de Curte în proiectul de modificare a statutului. Cu toate acestea, Comisia consideră că ar trebui să se acorde o atenție deosebită modalităților de desemnare a avocaților generali care urmează să fie aleși dintre judecătorii Tribunalului, în conformitate cu articolul 49 din statut. Printre opțiunile posibile, Comisia sugerează să se ia în studiu posibilitatea de a prevedea ca un judecător care aparține unei alte camere decât cea căreia i-a fost atribuită cererea să îndeplinească, pe o anumită perioadă, care nu ar trebui să fie mai scurtă de trei ani, rolul de avocat general, fie pentru toate cererile de pronunțare a unei decizii preliminare atribuite acestei camere, fie pentru cererile de pronunțare a unei decizii preliminare care se încadrează în unul sau mai multe domenii specifice.

III. Concluzii

25. Comisia emite un aviz favorabil cu privire la proiectul de modificare a Protocolului nr. 3 privind statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, prezentat de către Curtea de Justiție la 30 noiembrie 2022.